

Religiozna svijest Adamićkine poezije najčešće se pretvara u sudbinsku tematiku. U duši duboko religiozna, u svojoj se poeziji, ova inače tiha i povučena žena, ne susteže proročki izazivati, otvarati probleme i na mahove prosvjedovati. Ako mimoidemo određeni broj njezinih manje nadahnutih pjesničkih pokušaja — s kojima i dobri pjesnici redovito plaćaju danak svoje publikomanije — naći ćemo u Adamićkinim stihovima kao i u njezinim pjesmama u prozi dubokih ljudskih akorda i rezonancija. Njezina je poanta u lirskoj doživljenosti i konačnoj, eshatološkoj nadi:

Šuti! — Ne diraj u Vrijeme,
što sito je nemira
i živi od njeg.

I makar blatom
osvježila umor
ne toni dublje.

Prođi putanjom svojom
ko uvijek.
Umij lice suzama oblaka,
kojim obiluje zemlja —

Ne proklinji dan,
i kad pepeo siplje
od prejaka sjaja.
(*Pjesme plamenih jutara*)

Lirski emocionalna, životno nemirna i duhovna ponesena, Adamićkina se poezija, u svojim najboljim ostvarenjima, prelijeva u živu poetsku rijeku, punu tihih rezignacija i nemirnih vrtloga. I koliko god joj pokušavali odrediti pjesnička sredstva i sadržajne motive, svjesni smo da nam u svojoj metaforici i stvaralačkoj rezonanciji, u svojoj stvarnoj poeziji, izmiče: prelijeva se u stvarnost i maštu, u sanjariju i zbilju; tka vizualnu lirsku sliku intimnog i doživljenog Adamićkina svijeta; na mahove — samo svijeta njezinih želja:

O oblaci, ja bih tako rado
plovila sa vama
i bila vam jedra zračna i bijela —
Bez svoga tijela
visoko bih lebdjela:
Bila bih postelja zvijezdama.

i ništa ne znala.
Smiješila bih se igri oborina
i skokovima plima.

Ja bih tako rado snivala
u kolijevci visina

Nitko me ne bi dohvatio,
nitko me ne bi shvatio —
Bila bih treptava, prozirna i bijela
Bez tijela.
(*Bila bih postelja zvijezdama*)

FESTIVAL ZABAVNE GLAZBE U SPLITU

Mogućnosti, 6, Split, lipanj 1980.

Petar Zdravko Blajić

Festival dalmatinskih klapa u Omišu podario nas je, među ostalim, bogatim *Zbornikom* skladbi izvedenih na tom Festivalu. (O tome sam pisao u *Sv. Ceciliji*, br. 1. 1980.) Ovogodišnji šesti broj časopisa *Mogućnosti*, koji već 27 godina izlazi u Splitu, sav je posvećen Festivalu zabavne glazbe u Splitu. Taj časopis je i inače često tematski uređivan. S osvrtom na ovaj broj *Mogućnosti*, osvrnut ćemo se i mi ovdje na spomenuti Festival.

Sigurno nijedan festival ove vrste nije počeo tako nepretenciozno i postigao takav uspjeh i popularnost kao splitski festival. Ovogodišnji je bio dvadeseti po redu, dakle jubilarni. U povodu tog jubileja ovaj broj *Mogućnosti* govori o Festivalu. Ovom prilikom se je govorilo o Festivalu i na drugim mjestima, mnogo i ozbiljno. Držim da je trebalo napraviti izbor iz objavljenog i u ovom broju *Mogućnosti* kao u nekom zborniku objaviti ga zajedno s priložima koji su sada tiskani, pogotovo ako se uzme u obzir da ovdje objavljeni prilozi i nisu svi za ovu zgodu pisani, nego da su uz druge zgodu pisani i već objavljeni.

Ovaj broj časopisa uredio je Momčilo Popadić čiji je i prvi prilog *Izbor pjesama sa splitskih festivala zabavne glazbe*. Popadića u posljednje vrijeme vrlo često susrećemo po splitskim publikacijama. U sve se »pača«. Po njemu, što se tiče tekstova — on samo o tome govori — vrlo je malo pjesama koje bi dobile prolaznu ocjenu i uz vrlo blagi kriterij. On je napravio svoj izbor; kako kaže, sam ga potpisuje i zato se rukovodi svojim kriterijima. Uglavnom bih se složio s njegovim izborom iako ga ne smatram potpunim. Čudi me ipak, ako se uopće ne osvrće na glazbenu obradu, da je u tako uski izbor uvrstio pjesmu *Piva klapa ispo' volta* Jakše Fiamenga (koji inače ima vrlo uspjelih pjesama). Prema svojim pjesmama u cjelini je ipak, iako to spominje, malo neskroman.

U svoja *Usputna sjećanja* Josip Mirošević je unio nekoliko detalja iz povijesti Festivala koji su bili tek nekolicini poznati. On u članku prati Festival od prvih početaka, jer je uz još nekoliko neumornih entuzijasta, osobito Đekija Sribljenovića, Perinu Aljinović i Josipa Biskupovića, bitno utjecao na njegov nastanak i razvoj. Počeo je Festival s jednom modnom revijom na igralištu POŠK-a 1960, da bi već slijedeće godine bio *Melodije Jadrana*, 1967. postaje internacionalni iako još ne nosi taj naslov. Pod naslovom *Split 1968. — internacionalni festival zabavne muzike* sramežljivo se kriju nekadašnje Melodije Jadrana. Ovo u naslovu *muzike* brzo će postati i ostati *glazbe*. Internacionalizacija Festivala poslije će biti smatrana devijacijom; dobro je otuđila Festival ambijentu u kojemu se održava, a propagandno-difuzni efekt i uz to komercijalno vrlo je slab, tako da se 1975. prestaje s internacionalnim i ide ili vraća na prvotno s posebnim dijelom *Dalmatinske pjesme*. Mirošević predlaže adekvatniji naziv *Dalmatinske šansone* za ono što se hoće i što se postiže.

Prilog Silvija Bombardellija *Neke karakteristike gradske dalmatinske pjesme* nije direktno vezan uz Festival. To je referat kojega je održao na sastanku voditelja dalmatinskih klapa 1971. Prema onome što se je čulo na Omiškom festivalu, on smatra izvorima tih skladbi: 1. koral (gregorijanski i sl.) i renesansnu glazbu, 2. pjesmarice iz doba narodnog preporoda i slično, 3. talijanske izvore i utjecaje, 4. zagorsko pjevanje, 5. masovnu pjesmu i 6. šlager sa svojstvima narodne pjesme. Analizirajući klapsko pjevanje, on drži velikom pogreškom, hendikepom, ako se intonacija tijekom pjevanja i najmanje promijeni. Čini mi se da je u tome prestrog budući da se ponajčešće pjeva à cappella, a pozivanje na zadržavanje skladbe u istom tonalitetu, držim melodijskim i harmonijskim osiromašenjem.

Ljupče (Ljubo) Stipišić, »bard dalmatinske klapske pjesme«, u svom članku *Uloga mandolinskog sastava u komponiranoj dalmatinskoj pjesmi* ispravlja mišljenje da bi mandolina bila izvorno naš instrument. Napominje da mi imamo odličnog graditelja mandolina na daleko poznatog Franu Bočkaja. Stipišić preferira à cappella pjevanje; ako se priključi gitara, onda instrumentalist mora biti majstor zanata. Dalmatinskoj se pjesmi lijepo može pridružiti potpun mandolinski sastav (mand. I, mand. II, mandola i gitara).

Nikola Buble u svom prilogu *Splitski festival zabavne glazbe u kompletnom odnosu s dalmatinskim folklorom* nije zadovoljan definicijom folklor a s kongresa u Sao Paulu (Brazil 1954). Smatra je nepotpunom. Na dosadašnjim Splitskim festivalima zabavne glazbe izvedeno je 568 pjesama. Kaže on, da je i samo letimičan uvid u formalnu, harmonijsku i melodijsku strukturu tih pjesama dovoljan da se uoče i različiti utjecaji pod kojima je golem broj skladan. Zanimljivi su njegovi rezultati ankete o tome koliko su prihvaćene skladbe Festivala u spontanim skupinama: od 15—20 godina 4%—6%, 20—30 god. 12%—16%, 30—45 god. 20%—25%, 45—60 god. 1%—0,1%.

Drugi prilog Josipa Miroševića *Novija kretanja dalmatinske urbane pjesme* nadovezuje se na njegov već spomenuti prilog. Ako ponudenu skladbu s Festivala narodni stvaralac-konzument slabo ili nikako ne prima i ne prihvaća, onda je tu neki nesporazum; očito je da netko nije u pravu. U zabludi je ili narodni stvaralac, koji je neopterećen, slobodan i spontan ili stručnjaci koji još uvijek ne žele prihvatiti pravilo da u svakom pa i u našem vremenu stvaralački proces i u narodnoj pjesmi ima specifične zakonitosti razvoja. Mirošević vrlo široko uzima dalmatinsku urbanu pjesmu, njezino

nastajanje i »snalaženje« u suvremenom našem ambijentu. Od svih forma »suradnje« u skladbama namijenjenima splitskom festivalu, Mirošević drži *stilizaciju* kao najprirodniju nadgradnju.

Članak Josipa Biskupovića *Odbir komponiranih dalmatinskih pjesama* pisan je 1970. kad je Splitski festival bio internacionalan. U to su vrijeme i inozemni gosti trebali voditi računa o dalmatinskom melosu. Zapravo, skladbe sa splitskog i opatijskog festivala koje se osnivaju na dalmatinskom melosu probijaju se vani. Po njemu svaka skladana pjesma mora biti u stilu klape, naime, da se može četveroglasno podesiti.

Jerko Bezić, analizirajući termine iz naslova svog priloga *Etnomuzikološki pristupi dalmatinskoj folklornoj urbanoj pjesmi*, pojašnjava neke dileme oko dalmatinske pjesme upravo sa stanovišta etnomuzikologije. Zanimljiva je njegova slika koju je upotrebio da bi protumačio zanimljiv fenomen da najnarodnije pjesme, uzorno obrađene kod naroda nisu baš našle odjeka. To je kao kad bismo nekog čovjeka iz zabačenog sela obukli u frak i postavili na koncertni podij. On bi se neugodno osjećao a i publici bi to bilo gotovo smiješno.

Posljednji prilog je izvadak iz predavanja Nikole Buble *Dalmatinska folklor-na glazba* kojega je održao u glazbenoj školi »Josip Hatze« u Splitu 1978. To je njegov *Prilog upoznavanju gradske, svjetovne, vokalne, folklorne glazbe obalnog područja srednje Dalmacije*. On je sam jedan od najmarljivijih zapišivača i obrađivača glazbene baštine Trogira i Kaštela i tako se pridružuje Kuhaču, Kubi, Bozzoti, Bersi i Dobroniću, o čijim doprinosima na tom području govori. Izdvojili bismo njegovo neslaganje, kao i mnogih drugih, s tezom dr. Lovre Zupanovića po kojemu bi dorski i frigijski način, a ne dur i eventualno mol, bili izvor elementarne strukture i harmonije. Jer, kaže Buble, praksa je pokazala da su pjesme komponirane i harmonizirane u starocrkvenim modusima prošle sasvim nezapaženo i ostale neprihvaćene od naroda na Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu.

Još je na koncu donesen popis nagrađenih skladbi na splitskim festivalima. — I tako se ovaj broj *Mogućnosti* odužio jubilaranom Festivalu ukazajući barem donekle na njegove propuste i uspjehe. Moramo ipak primijetiti da je izbor trebao biti opširniji s više priloga i različitih indeksa. Kroz stranice ovog broja šest likovnih priloga *Splitski motivi* Ljube Garbina kompletiraju lipanjski broj *Mogućnosti*.

IN MEMORIAM

D. Š.

U kratkom vremenskom roku — 17. i 22. rujna ove godine — umrla su dva naša ugledna suradnika: dr. JERKO BARIŠIĆ i dr. IVAN OSTOJIĆ, uzorni svećenici, profesori i znanstveni radnici. Njihova dugogodišnja suradnja u našem časopisu obavezuje da ih se sjetimo i na ovim stranicama.

U SPOMEN DRA JERKA BARIŠIĆA

U staroj zagrebačkoj bolnici Milosrdnih sestara, u Vinogradskoj, u ranim jutarnjim satima 17. rujna t. g., ugasio se ovozemaljski život dra JERKA BARIŠIĆA, profesora splitske teologije i predstojnika Instituta za religioznu kulturu laika u Splitu. Umro je u 54. godini života, tiho kao što je tiho i živio. Jedan svetački lik, divan čovjek i uzoran svećenik ostavio nas je u naponu svoje stvaralačke snage.

Ako ćemo vjerojati Pascalu, da se u smrti najbolje vidi koliki je tko čovjek, onda bismo bez sustezanja mogli potvrditi da je don Jreko u životu i smrti bio i ostao uzor i primjer ljudskog i kršćanskog pregalaštva, svjedočanstvo